

[Preben Lange]

Indledningsvis vil jeg gerne takke for den del af statsministerens tale, der handlede om forholdet til Grønland. Det var glædeligt at høre, at den nye regering tillægger det stor betydning, at der fortsat er en god balance i forholdet mellem rigsmyndighederne og det grønlandske hjemmestyre.

Det får mig i øvrigt til at erindre om, at hjemmestyret bygger på gensidige aftaler bl. a. vedrørende tilskud fra Danmark, således at staten hverken taber eller tjener på den hjemmestyreordning, vi har fået i Grønland. Det er nødvendigt for mig at bringe dette i erindring i disse tider, hvor regeringen lægger op til betydelige nedskæringer inden for forskellige ministerier.

Med hensyn til Grønland har jeg forstået, at regeringen overvejer nedskæringer fra 1-25 pct. frem til 1986. Jeg kan vedgå, at Grønland ikke kan gå helt ram forbi, når staten skal gennemføre større sparebestræbelser, men når dette er sagt, må jeg også appellere til regeringen om, at man af hensyn til vores fælles målsætning, nemlig et velfungerende hjemmestyre, træder meget varsomt, når det drejer sig om Grønlands budgetter. Ganske særlig varsomhed må i første række udvises med hensyn til boligbyggeriet og erhvervsuddannelserne, som er to meget sårbare områder.

Af den skriftlige del af åbningstalen fremgår det, at tinget i løbet af dette folketingsår vil få forelagt et lovforslag til ændring af lov om tilskud til Grønlands hjemmestyre og de grønlandske kommuner. En af ændringerne i forhold til den nuværende lov er, at reguleringsmekanismen ændres, således at bloktilskud i den kommende tilskudsperiode reguleres i overensstemmelse med den gennemsnitlige løn- og prisregulering, således som den fastsættes af finansministeriet i forbindelse med udarbejdelsen af forslag til den danske finanslov.

Under visse forudsætninger må en sådan reguleringsmekanisme antages at ville være bedre i overensstemmelse med inflationen i Grønland i den kommende tilskudsperiode i forhold til bruttofaktorindkomsten, som i den første tilskudsperiode har givet hjemmestyret betydelige efterslæb. I den forbindelse vil jeg udbede mig regeringens tilkendegivelse af, om regeringen agter at leve op til hjemmestyrekommissionens indstilling. I kommissionens betænkning står – jeg citerer:

»For at skabe dækning for pris- og lønstigninger foreslås tilskuddet reguleret på de årlige finanslove efter en mekanisme, som ligeledes foreslås fastsat ved forhandling mellem hjemmestyret og staten for 3 år ad gangen.«

En sådan tilkendegivelse vil have betydning for hjemmestyrets økonomiske dispositioner fremover.

Med hensyn til EF-forhandlingerne med henblik på Grønlands ændrede forhold til EF vil jeg på mit partis vegne gøre det klart, at det, vi ønsker, hele tiden har været en OLT-ordning, som den er. Denne ordning er en etableret ordning inden for EF, som ikke er klausuleret med særlige modkrav, i vort tilfælde fisk og fiskerettigheder.

Til regeringens planer om at udstrække sine forslag omkring lønstop og afskaffelse af dyrtidsreguleringen til også at omfatte Grønland skal jeg knytte nogle bemærkninger. Jeg bliver nødt til at gøre regeringen opmærksom på, at den på dette punkt er på vej til at befinde sig på grænsen af, hvad der er foreneligt med lovgivningen omkring Grønlands hjemmestyre, efter hvilken arbejdsmarkedsspørgsmål er overdraget til Grønlands hjemmestyre, samt at løn- og ansættelsesforhold er blevet til et anliggende mellem de offentlige arbejdsgivere, altså stat, hjemmestyre og kommuner, som i fællesskab og i forhandling med de berørte organisationer skal finde frem til den lønpolitik, der skal gælde i Grønland.

På den baggrund vil jeg tillade mig at betegne regeringens planer om at lovgive om lønstop, ophævelse af dyrtidsregulering m.v. som noget, der er i strid med Grønlands hjemmestyres lovgrundlag, som jo er vedtaget her i tinget med bredt flertal i forbindelse med tingets vedtagelse af hjemmestyrelovene i november 1978.

Det skal endvidere siges til regeringens oplysning, at et indgreb på overenskomstområdet af det omfang, som regeringen foreslår, vil få en langt alvorligere effekt for det grønlandske arbejdsmarked, end det formentlig er tilsigtet fra regeringens side, eller i hvert fald end regeringen er orienteret om. Forholdet er nemlig det, at inflationstakten i Grønland er langt større, end den er her i Danmark. Mens inflationen i dag ligger omkring 9,6 pct. i Danmark, ligger den grønlandske inflationsrate på 12,2 pct., altså en forskel på 3